

AJÁNLÁS

a „Magyar Íj” felvételére a Magyar Értéktárba, illetve Hungarikumként való elismerésére

Bencsik Péter – Borbély László: A Magyar Íj (Litér–Gödöllő, 2013)

A Kárpát-medence honfoglalás kori, illetve a magyar őstörténet régészetét művelő, a korszak íjleleteinek leírásával és értékelésével gyakran „bajlódó” régészként örömmel és nagy érdeklődéssel olvastam Bencsik Péter és Borbély László címben említett dolgozatát. Egyrészt, mert világos leírásai, egyértelmű képi ábrázolásai nagy segítséget jelentenek mind a szakembereknek (egységes és egyértelmű nevezéktan), mind pedig az íjászat és a magyarok elődeinek anyagi műveltsége iránt érdeklődő nagyközönség számára.

A Szerzők az alapanyagként, kiindulásként használt régészeti leletanyagot kiválóan ismerik, leírásaik korrektek. Bencsik Péter a régészeti leleteken alapuló, az íjászfelszerelés különböző elemeivel kapcsolatos magyarországi kísérleti régészet vezető alakja. Kutatásait egy egyedi típusú honfoglaló íjlelet rekonstrukciója kapcsán 2013 áprilisában az MTA BTK Magyar Őstörténeti Témacsoport meghívására az Akadémián is bemutatta.

Fontos hangsúlyozni, hogy noha a honfoglalás kori íjak, illetve azok tudományos alapú és igényű rekonstrukciós kísérletei már több évtizedes múltra tekintenek vissza, sajnos az utóbbi 20 évben gomba módra elszaporodtak Magyarországon a 10. századi régészeti leleteket teljesen figyelmen kívül hagyó íjrekonstrukciók. Maga a probléma és a félreértések lehetősége — főként a nem szakember nagyközönség számára — abban áll, hogy ma mindkét csoport egyformán használja a „magyar íj” terminust, merőben különböző tartalmak megnevezésére. Így a kereskedelmi forgalmon keresztül az egykori leletekkel nem összeegyeztethető rekonstrukciók kerülnek a hagyományörzők kezébe. A kezdeményezést, mely szerint a Magyar Íj fogalmát kíséreljük meg pontosan körülhatárolni és használatát szabályozni, a hazai szarusíjakat készítő mesterek mellett magam is a legnagyobb mértékben támogatom!

A tervezet szerint a régészeti leletekből kell kiindulnunk: *„Magyar Íj-nak tehát csak és kizárólag olyan íj nevezhető (védett név), amely 1. vagy egy konkrét IX-XI. századi magyar íjmaradvány alapján készül, vagy 2. amelyet a IX-XI. századi magyar íjmaradványok elemzése során megállapított és alább részletezett általános paraméterek (alak, arány, méret) szerint készítenek el. Mindezekhez kötött forma, alapanyag és készítéstechnika párosul.”*

Mivel a régészeti leletek alapján ma úgy tűnik, hogy a 10. századi Magyar Fejedelemség területén élő népesség több típusú íjat is használhatott, fontos megjegyezni, hogy ez alapján bármilyen, konkrét leleten alapuló (egyedi kialakítású, méretű, formájú, stb.) íjrekonstrukció is beletartozik, illetve beletartozhatnak a jövőben is új típusú leletek előkerülésénél a Magyar Íj fogalmába (a felhasznált korhű anyagok kitételével).

A Szerzők tehát a természetes anyagokból készült 9–11. századi, az egykori Magyar Fejedelemség, majd Királyság területén előkerült íjat nevezik Magyar Íjnak, mely összhangban áll a régészeti módszerekkel és eredményekkel.

Mivel az egykori íjak szerves anyagból készült részei sajnos nem maradnak fent a sírokban a Kárpát-medence éghajlati viszonyai közt, ezért a rekonstrukció kérdése elsődleges. Ugyanakkor a fennmaradó csontlemezek és alkatrészek formai részletei megalapozott következtetések levonására *alkalmasak* a teljes egykori íjakkal, azok mechanikájával kapcsolatban, mindezt az egykori jól megmaradt kelet-európai kora középkori íjleletek tanúságaival kiegészítve.

Joggal várhatjuk, hogy a Magyar Íj Hungaricumként való elismerése a hazai íjkészítők és érdeklődők tömegének figyelmét fogja felhívni a történeti hűség igényére, illetve megnő a kísérletek száma, valamint felgyorsul az íj kutatása és régészeti publikálása is. Megítélésem szerint a tudományos fejlődést ez esetben célzott szabályozással érhetjük el a leghatékonyabban.

Összefoglalva úgy vélem fontos, hogy a Magyar Íj bekerüljön a Magyar Értéktárba, és megkapja a Hungaricum minősítést, mely nagy előrelépést adhat nemzeti értékeink megőrzéséhez és épp a tudományos rekonstrukciók révén, honfoglaló elődeink egykor Európa-szerte rettegett kiváló fegyverének jobb megismeréséhez.

Piliscsaba, 2014. május 8.

Dr. Türk Attila, PhD
régész-adjunktus
PPKE BTK
Régészeti Tanszék

—
MTA BTK
Magyar Őstörténeti Témacsoport
tudományos főmunkatárs